

UMHVERFISSTOFNUN

Ársfundur náttúruverndarnefnda og Umhverfisstofnunar 2009

Kristín Linda Árnadóttir
Forstjóri

Náttúruverndaráætlun

- Tilurð: 65. gr. laga nr. 44/1999, um náttúruvernd
- Í fyrsta sinn lögð fram á Alþingi í upphafi vorþings 2004 – samþykkt án breytinga

Umhverfisráðherra skal láta vinna náttúruverndaráætlun og leggja fram á Alþingi eigi sjaldnar en á fimm ára fresti.

Hvað er náttúruverndaráætlun

- Stefnuyfirlýsing Alþingis um að hvaða svæði ber að vinna að friðlýsingu á
- Er tímabundin, forgangsröðun verkefna
- Skýr markmið
- Hefur ekki bein réttaráhrif
- Stefna að ná samningum við landeigendur og sveitarfélög

Efni náttúruverndaráætlunar

Miða skal við að svæði í náttúruverndaráætlun:

- hýsi sjaldgæfar tegundir eða tegundir í útrýmingarhættu
- séu óvenju tegundarík eða viðkvæm fyrir röskun
- séu nauðsynleg til viðhalds sterkra stofna mikilvægra tegunda
- hafi verulegt vísinda-, félags-, efnahags- eða menningarlegt gildi
- séu mikilvæg fyrir viðhald náttúrulegra þróunarferla
- hafi alþjóðlegt náttúruverndargildi
- séu einkennandi fyrir náttúrufar viðkomandi landshluta

Hugmyndafræðin

- Á m.a. rætur að rekja til alþjóðasamninga um náttúruvernd
 - *Samningurinn um líffræðilega fjölbreytni*
 - *Bernarsamningurinn um verndun villtra plantna og dýra og lífsvæða í Evrópu*
- Skráning, vernd og uppbygging náttúrulegra vistkerfa, tegunda og búsvæða
- Net verndarsvæða sem tryggir lágmarksvernd líffræðilegrar fjölbreytni

Samþykkt náttúruverndaráætlun

2004-2008

- 7 fuglasvæði
- 2 plöntusvæði
- 1 búsvæði (birkiskógur)
- 2 jarðminjasvæði
- 2 stækkun þjóðgarða

Náttúruverndaráætlun/ Hvað hefur unnist?

- Á tímabilinu 2004-2008 voru 4 svæði á náttúruverndaráætlun.friðlýst
- Á tímabilinu voru 6 svæði friðlýst að frumkvæði sveitarfélaga.

- *Krossanesborgir – 2005*
- *Einkunnir - 2006*
- *Arnarnesstrýtur - 2007*
- *Hraun í Öxnadal - 2007*
- *Vífilsstaðavatn – 2007*
- *Gálgahraun -2009*
- *5 svæði í Hafnarfirði*

11 ↔ 4

Náttúruverndaráætlun 2009-2013

UMHVERFISSTOFNUN

- Lagt til að 13 svæði verði friðlýst
- Einnig þau 12 svæði sem ekki gekk að friðlýsa í fyrri áætlun
- Tegundir plantna og dýra.
 - 24 tegundir háplantna,
 - 45 tegundir mosa,
 - 90 tegundir fléttna,
 - Þrjár tegundir hryggleysingja: tröllasmiður, tjarnarklukka og brekkubobbi.

Nýjungar

- Lagt er til að þrjár tegundir hryggleysingja verði friðaðar, en það yrði í fyrsta sinn sem dýrategundir yrðu friðaðar samkvæmt lögum um náttúruvernd. Nú eru tegundir fugla og spendýra friðaðar allt árið eða hluta af árinu með lögum um vernd, friðun og veiðar á villtum fuglum og villtum spendýrum.
- Lagt er til að 160 tegundir mosa, fléttna og háplantna verði friðlýstar, en það er mesta friðun tegunda sem ráðist hefur verið í hér á landi. Tegundir plantna hafa ekki verið friðlýstar síðan 1978.

Náttúruverndaráætlun 2009-2013

- **Jarðfræðisvæði:**
 - Langisjór og nágrenni
- **Vistgerðir:**
 - Orravatnsrústir norðan Hofsjökuls - freðmýrasvæði
 - Stækkun friðlands Þjósárvera - rústamýravist
 - Stækkun Vatnajökulspjóðgarðs (Skaftártunga og Síðuafreittur) - breiskjuhraunavist
- **Plöntusvæði:**
 - Snæfjallaströnd – Kaldalón – sjaldgæfar háplöntur
 - Eyjófsstaðaskógur – fléttur sem ásætur á birki
 - Egilsstaðaskógur – fléttur sem ásætur á birki
 - Skóglendi við Hoffellsjökul – Einstakt gróðurfar og sjaldgæfar plöntur (**nú þegar friðlýst**)
 - Steinadalur í Suðursveit – sjaldgæfar plöntur
 - Gerpissvæðið – sérstætt gróðurfar og sjaldgæfar háplöntutegundir.
- **Verndarsvæði fyrir smádýr/hryggleysingja:**
 - Undirhlíðar í Nesjum – tröllasmiður
 - Hvannstóð undir Reynisfjalli – brekkubobbi
 - Innriháls í Berufirði – tjarnarklukka

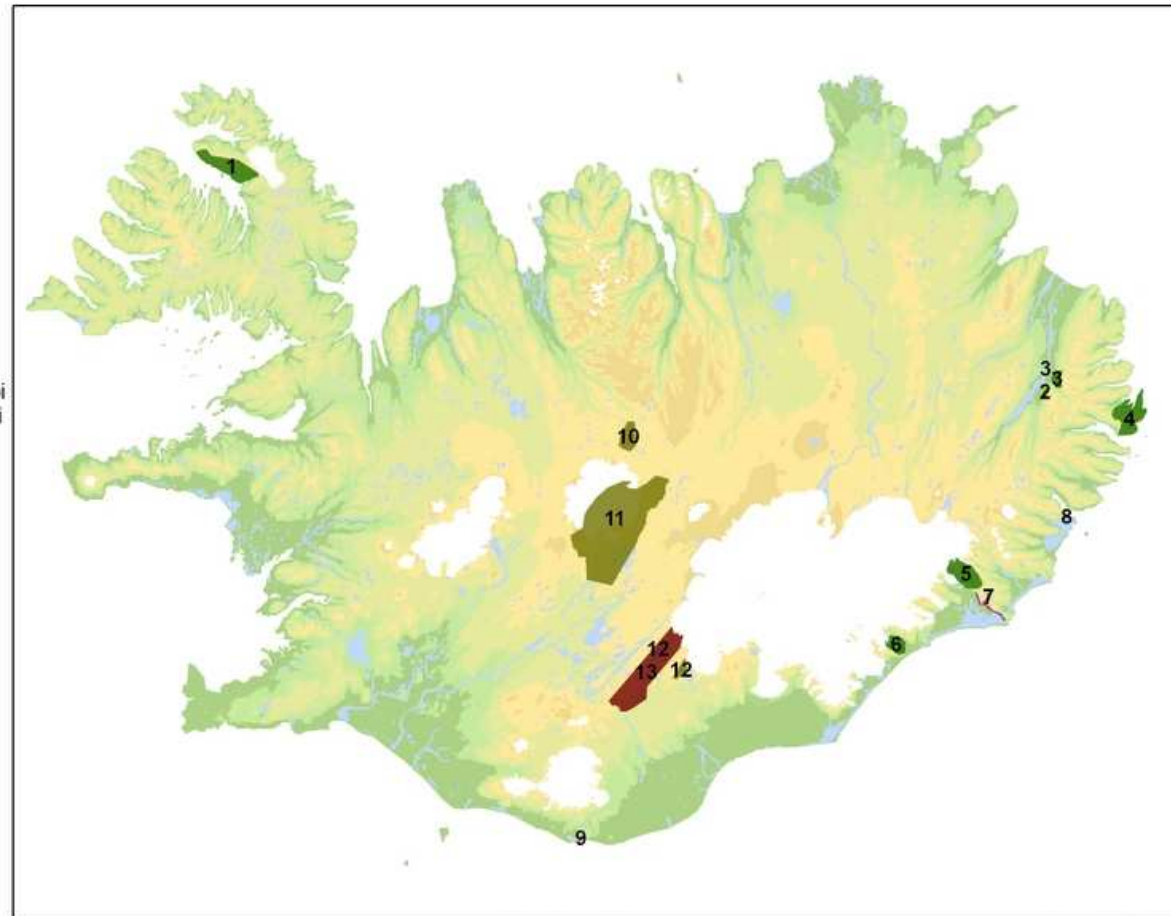

Náttúruverndaráætlun
2009-2013

Verndartillögur:

- 1 Snæfjallaströnd-Kaldalón
- 2 Eyjólfsstaðaskógur
- 3 Egilsstaðaskógur og Egilsstaðaklettur
- 4 Gerpissvæðið
- 5 Skóglendi við Hoffell
- 6 Steinadalur í Suðursveit
- 7 Undirhlíðar í Nesjum
- 8 Tjarnir á Innrihálsi í Berufirði
- 9 Hvannstöð undir Reynisfjalli
- 10 Orravatsnústir
- 11 Þjórsárver
- 12 Svæði í Skaftártungum og á Síðuafrétti
- 13 Langisjór og nágrenni

- Plöntur
- Smádýr
- Vistgerðir
- Jarðminjar

0 25 50 75 100 km

Nóv. 2008. MH.

Hvernig náum við árangri

- **Sum sveitarfélög og landeigendur eru ekki hrifin**
- **Ferill við gerð áætlunar verið gagnrýndur**
- **En**
 - **Gífurlega mikilvægt að ná árangri, verndarandlagið skýrt**
 - **Íslendingar almennt hlynntir vernd náttúru Íslands**

Drög að samráðsferil

ÁFANGI	VIÐFANGSEFNI	SAMRÁÐ OG KYNNING	AFRAKSTUR
I. Undirbúningur	Gera lista yfir hagsmunaaðila og greina hagsmuni þeirra. Skipa stýrihóp. Móta verkefnisáætlun, þ.m.t. samráðsáætlun.	Upphafsfundur með stýrihópi um nálgun og áherslur í vinnunni. Verkefnisáætlun kynnt á vef og fyrir sveitarfélögum og landeigendum.	Verkefnisáætlun, þ.m.t. samráðsáætlun. Listi yfir hagsmunaaðila.
II. Meginforsendur og sýn	Afla fyrirbyggjandi gagna um einkenni, verndarandlag Skoða stöðu skipulags. Greina verðmæti svæðis, auðlindir, notkun, tækifæri og hindranir. Setja fram drög að framtíðarsýn fyrir svæðið.	Opinn fundur í héraði til að greina verðmæti, tækifæri og hindranir og	Samantekt um einkenni svæðis og möguleika í nýtingu og verndun, ásamt drögum að framtíðarsýn fyrir svæðið.

Drög að ferli, frh.

ÁFANGI	VIÐFANGSEFNI	SAMRÁÐ OG KYNNING	AFRAKSTUR
III. Markmið fyrir verndun og nýtingu svæðis, mögulegar leiðir að þeim og mat á áhrifum á umhverfi og samfélag	Setja fram meginmarkmið fyrir verndun og nýtingu svæðisins. Skilgreina mögulegar leiðir að markmiðum. Meta og bera saman valkosti varðandi markmið og leiðir og m.t.t. áhrifa á umhverfi og samfélag.	Fundur/fundir með landeigendum og lykil hagsmunaaðilum (s.s. á sviði ferðamála, atvinnumála, náttúruverndar) til að greina tækifæri og hindranir.	Samantekt með drög að markmiðum og leiðum og mat áhrifum mismunandi kosta.
IV. Skilmálar	Setja skilmála um landnotkun, mannvirkjagerð og reglur um umferð og umgengni.	Samráð við landeigendur og sveitarfélag um skilmála.	Drög að skilmálum.

Drög að ferli, frh.

ÁFANGI	VIÐFANGSEFNI	SAMRÁÐ OG KYNNING	AFRAKSTUR
V. Samningagerð	Skilgreina hlutverk aðila. Undirrita samning.	Samráð við landeigendur og sveitarfélag um hlutverk aðila.	Ráðherra undirritar friðlýsingarskilmála ásamt landeigendum og sveitarfélagi
VI. Eftirfylgni	Eftirlit. Vöktun. Rannsóknir. Uppbygging og aðgerðir til að stuðla að verndun.	Samráð við NÍ, sveitarfélag og landeigendur um fyrirkomulag eftirlits og vöktunar.	Verndaráætlun Vöktunaráætlun. Aðgerðaáætlun um stígagerð, merkingar, áningarstaði o.þ.u.l. Rannsóknaráætlun

Ykkar aðkoma

Ferillinn í vinnslu, viljum kynna fyrir umhverfisnefnd Alþingis, fá athugasemdir

Hvernig getum við bætt ferillin

-hvaða gögn þarf að leggja fram og á hvaða stigum

-hvernig samráðsfundi, hvernig náum við til heimamanna

-aðkoma náttúruverndarnefnda

UMHVERFISSTOFNUN

***Njótum umhverfisins og
stöndum vörð um það saman***

